herpy

GEKKOER

Gekko gecko

Sørøst-Asias store, høyrøstede klatrer med blågrå kropp og oransje flekker, og et rop som lyder to-keh. *Gekko gecko* er imponerende og intelligent, men også forsvarsvillig og bitsk, og den er ikke et dyr for den som gjerne vil ha krypdyret sitt i hånden.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Tokay gecko Tidligere navn: *Lacerta gecko* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**25-35 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende og klippelevende**
Biotop	**Regnskog og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-29 °C**
Varmeplass	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**23-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-36 mnd.**
Kullstørrelse	**2 egg**
Kull per år	**4-8**
Inkubasjon	**60-180 dager** ved 25-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gekko gecko er en av verdens største gekkoer. Voksne dyr blir typisk 25-35 cm inkludert hale, og hannene er større enn hunnene, med bredere hode og kraftigere kjever. Kroppen er blågrå, ofte med et turkist skjær, og tett besatt med oransje eller rustrøde flekker. Øynene er store og gyldne med loddrett pupill. Under tærne sitter lameller med millioner av mikroskopiske hår som hefter på nesten alt, også loddrett glass.

Arten ble beskrevet av Linné i 1758, og det vitenskapelige navnet etterligner hannens rop, et høyt, gjentatt to-keh, som han bruker om natten for å markere territoriet sitt. Det skilles mellom to underarter, *Gekko gecko gecko* og *Gekko gecko azhari*, men hvor grensen går, og om det skjuler seg flere arter under navnet, er fortsatt omdiskutert.

Arten er en av de mest forsvarsvillige gekkoene i handelen. Den hvesser, sperrer opp gapet og biter, og bittet gjør vondt og kan gi blod. Den holder fast med kjevene, så man skal ikke rive den løs, men vente til den slipper. Mange dyr blir roligere med tiden, men sjelden egentlig tamme. Det er et dyr man ser på og steller med respekt.

Mange dyr i handelen er fanget i naturen og ankommer ofte uttørket, avmagret og full av parasitter, så kjøp alltid oppdrettede dyr. Farge og tegning varierer mye, og det er avlet fram fargeformer med for eksempel mer svart eller mer rødt i flekkene.

Utbredelse og leveområde

Gekko gecko lever naturlig i store deler av Sør- og Sørøst-Asia: fra Bangladesh, det nordøstlige India, Nepal og Bhutan gjennom Myanmar, Thailand, Kambodsja, Laos og Vietnam til Malaysia, det sørlige Kina (blant annet Yunnan, Guangxi og Hongkong) og Taiwan. Mot sør og øst finnes den på de indonesiske øyene, på Filippinene og i Øst-Timor. Typelokaliteten for underarten *gecko* er Java, og for *azhari* er det Barkal i Chittagong Hill Tracts i Bangladesh.

Arten er dessuten innført og har dannet bestander blant annet i Florida, på Hawaii, på Martinique og i Mexico. De hører ikke til den naturlige utbredelsen og er ikke med på kartet.

> **Naturlig utbredelse:** Bangladesh, India, Nepal, Bhutan, Myanmar (Burma), Thailand, Kambodsja, Laos, Vietnam, Malaysia, Kina, Taiwan, Filippinene, Indonesia og Øst-Timor.

LEVEOMRÅDE

Gekko gecko er knyttet til trær og klipper i tropisk skog, men den er svært tilpasningsdyktig. Den finnes i regnskog, i skogkanter, i plantasjer og i landbruksland tett på mennesker, der den bor i hule trær, fjellsprekker og under takene på husene. Mange steder er den en velkommen gjest, fordi den spiser kakerlakker og andre skadedyr.

Klimaet er varmt og fuktig hele året med en tydelig regntid. Om dagen ligger temperaturen ofte på 25-32 °C og om natten et par grader lavere. Gekkoen er nattaktiv og tilbringer dagen i en sprekk, ofte tett sammen med partneren sin. Yngletiden strekker seg grovt sagt fra høsten til forsommeren, og regnvær ser ut til å sette i gang eggleggingen.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr skal ha et høyt terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (lengde × bredde × høyde), og en særlig stor hann bør ha 90 × 60 × 120 cm. Et par kan bo i samme terrarium, men da må det være plass til å gå hverandre av veien og flere skjul i ulike høyder. *Gekko gecko* er territorial og holdes helst alene, og to hanner må aldri gå sammen. Like store unger kan gå sammen en tid, men må skilles i løpet av de første månedene.

Velg et terrarium av glass, PVC eller tre med dører foran, som holder på varme og fuktighet, og sørg for god ventilasjon. Innred med kraftige greiner, korkrør og korkplater, slik at dyret kan klemme seg inn i smale sprekker. Skjulene skal være mulige å se inn i og så romslige at du kan få en hånd inn hvis det blir nødvendig. Levende planter som pothos eller kunstige planter gir dekning.

Som bunnsubstrat er kokosjord eller en bioaktiv blanding med skrukketroll og spretthaler et godt valg. Bunnen skal være fuktig, men ikke våt. Fjern avføring fra hjørnene, og hold dørene låst, for gekkoen er lynrask og smetter lett ut.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Gekko gecko vil ha det varmt. Om dagen skal det være 26-29 °C i terrariet med et varmt sted under en lampe på 30-35 °C. Omtrent 32 °C på varmestedet passer for de fleste dyr. Om natten kan temperaturen falle til 23-26 °C, og i de fleste hjem krever det en svak varmekilde uten lys, for eksempel et keramisk varmeelement.

Sørg alltid for en temperaturforskjell, slik at dyret selv kan velge mellom varme og kjøligere soner. Mål med et digitalt termometer både øverst og nederst, og styr all varme med termostat. Sterk varme og lav luftfuktighet tørker dyret ut. En gekko som sitter med åpen munn eller hele tiden gjemmer seg i den kjøligste enden, har det for varmt.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 60-80 %, målt midt i terrariet. Spray grundig om kvelden og lett om morgenen, slik at fuktigheten stiger om natten og faller igjen i løpet av dagen. For lav fuktighet gir hudrester som sitter fast, mens konstant våte forhold gir mugg og hudproblemer, så ventilasjonen må være i orden.

Gekko gecko drikker dråper fra blader og glass, men sett også fram en lav skål med friskt vann, og bytt vannet hver dag. Et hygrometer viser om rytmen holder.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og kan leve uten UVB når den får D3-vitamin som tilskudd, men i dag anbefales et svakt UVB-lys, og det er særlig verdifullt for avlshunner. Bruk et UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-sone 1), for eksempel et T5- eller T8-rør på 5-7 %, over nettlokket på den ene siden, slik at UV-indeksen høyst er 1-2 ved de øverste greinene. Resten av terrariet skal ha skygge. Bytt røret hver 12. måned.

Ha lyset på 12 timer om dagen, gjerne styrt av en tidsbryter. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Gekko gecko er insektetende. Grunnfôret er sirisser og dubia-kakerlakker, supplert med gresshopper og av og til voksmøllarver, hornormer eller zophobas for variasjonens skyld. Fôrdyrene skal være mindre enn gekkoens hode og ha fått godt fôr et par dager før de gis videre. Pudre dem med kalk, og gi jevnlig et multivitamin.

Unge dyr fôres hver dag, voksne annenhver til hver tredje dag med så mye som de spiser på omtrent fem minutter. En nyfødt mus kan gis som godbit, høyst et par ganger i måneden. Især hanner blir lett for feite, så hold øye med vekt og kroppsform.

Avlshunner har et stort behov for kalk og D3. Gi dem ekstra, og følg vekten deres.

ATFERD OG HÅNDTERING

Gekko gecko er rask, sterk og forsvarsvillig. Den hvesser, gaper og farer fram når den føler seg truet, og et bitt kan gå gjennom huden. Ikke grip etter den, og ikke regn med at den blir tam. Mange dyr lærer med tålmodighet å ta fôr fra en pinsett, og noen faller til ro med tiden, men det er et dyr å se på, ikke å ha i hånden.

Hannens to-keh kan høres langt, især om natten, og det er verdt å tenke på hvis terrariet skal stå på soverommet. To hanner må aldri gå sammen, og også hunner kan slåss. Et par fungerer bare hvis dyrene passer sammen. Et godt tegn er at de sover i samme skjul, og ellers må de skilles.

Nye dyr skal få et par uker i fred til å falle til ro, og rengjøring og fôring skal foregå rolig og uten plutselige bevegelser.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har større hode, kraftigere kjever og en tydelig, V-formet rekke av porer foran kloakken samt en bule ved halerota. Hos hunnene er porene små eller utydelige, så kjønnet ses sikrest på halvvokste og voksne dyr. Kjønnsmodenheten oppgis til mellom 12 og 36 måneder, men det er dyrets størrelse og tilstand som teller. Hunner bør først settes i avl når de er fullvokste og i god kondisjon, og helst ikke før 18 måneders alder.

PARRING

Sett en sunn hann sammen med en hunn når begge er i god form. Ikke alle par passer sammen, så hold øye med dem de første dagene, og skill dem hvis den ene blir aggressiv. Bruk aldri to hanner, og husk at en annen hunn kan spise eggene.

I naturen yngler arten grovt sagt fra høsten til forsommeren, men i fangenskap kan den yngle hele året. Det første kullet kommer omtrent en måned etter paringen. Gi gjerne hunnen en pause etter tre til fire kull, slik at hun ikke blir slitt ut.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger to hardskallede egg om gangen og klistrer dem fast på en loddrett flate, ofte i en smal sprekk eller mellom to plater. Det går omtrent en måned mellom kullene, og det blir typisk fire til åtte kull i sesongen.

Gi hunnen egnede steder å legge, for eksempel to flate stykker korkbark eller skifer med 2-5 cm imellom. Eggene limes fast og skal ikke graves ned. Hold øye med hunnens vekt og kalkreserver, og gi rikelig med kalk og insekter gjennom hele sesongen. Især viltfangede hunner kan bryte sammen av kalkmangel.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

INKUBASJON

Eggene sitter så fast at de ikke kan pilles løs uten å gå i stykker. La dem bli sittende hvis temperatur og fuktighet er i orden, og beskytt dem mot de voksne, eller flytt hele platen eller skjulet med eggene til en rugemaskin. Hold dem ved 25-30 °C med høy luftfuktighet, for eksempel med fuktig vermikulitt eller kokosjord i nærheten, men uten at de blir våte. Under 24 °C og over 32 °C dør fostrene lettere.

Inkubasjonstiden varierer mye, fra omtrent 60 til 180 dager, og som regel regner man med 90-120 dager. Jo varmere, jo kortere tid. Det er uavklart om temperaturen påvirker kjønnet. Kanskje gir lav temperatur flest hunner og høy temperatur flest hanner, men kjønnet kan også være genetisk bestemt. Regn derfor ikke med å kunne styre kjønnet med temperaturen.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 5-8 cm lange ved klekking og spiser sin egen hud ved det første hudskiftet. *Gekko gecko* vokter eggene sine, og foreldrene tåler ofte ungene de første par månedene, så de kan gå sammen så lenge, men ungene kan også flyttes med en gang. Senest rundt seks måneders alder skal de ha hvert sitt terrarium, fordi de ellers begynner å slåss.

Gi små insekter som ikke er bredere enn avstanden mellom ungens øyne, for eksempel små sirisser og bananfluer, hver dag og pudret med kalk med D3. Hold samme temperatur og fuktighet som hos de voksne, spray daglig, og vei ungene jevnlig.

Helse og vanlige feil

Gekko gecko er hardfør når den holdes riktig. De typiske problemene er:

- Viltfangede dyr er ofte uttørket, avmagret og full av parasitter. Kjøp oppdrettede dyr. Har du et viltfanget dyr, så sørg for at det drikker og spiser før det behandles for parasitter, og la en krypdyrveterinær undersøke en avføringsprøve.
- For lite kalk og D3, især hos avlshunner, gir bløte knokler og kramper. Pudre fôret, og gi svakt UVB.
- For lav luftfuktighet gir hudrester på tær og hale, som kan snøre av en tå. Fukt og løsne dem forsiktig.
- For våte forhold uten ventilasjon gir mugg, sopp og hudinfeksjoner.
- Fedme, især hos hanner. Hold øye med vekten, og begrens de feite fôrdyrene.
- Bitt og skader etter slagsmål, hvis dyrene ikke er skilt, eller det er for få skjul.

Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser i flere uker, hele tiden sitter med åpen munn eller har vanskeligheter med å skifte hud.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.